

ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР ПРИ ВИВЧЕННІ ПРАВА

Головне місце в процесі підготовки спеціалістів посідають і будуть посідати такі форми навчання, як лекція, практичне чи семінарське заняття. Разом з цим необхідно приділяти увагу і різним формам самостійної роботи студентів під контролем викладача (участь у науково-дослідній роботі чи виступ з науковою доповіддю, написання курсової роботи, виступ із рефератом, наукове повідомлення на студентській науково-практичній конференції, публікація замітки в газеті і т.ін.).

Гадаємо, що при умові належного ставлення до цього як викладача, так і студента вказані форми самостійної роботи можуть стати важливим методом процесу активізації пізнавальної діяльності студента і відповідно вплинуть на якість підготовки спеціаліста.

Але не слід забувати і про таку важливу форму самостійної роботи студентів, як проведення ділових ігор. Цей метод навчання побудований на взаємодії інтелектуальної допитливості студента та його бажанні задовольнити цю допитливість практично. Викладачеві під час лекцій і семінарських занять необхідно зацікавити студента подачею досить абстрактного матеріалу, а ділова гра надає теоретичному викладу практичний аспект, можливість задовольнити безпосередньо інтерес слухача. Серед більшості завдань, що вирішуються в процесі таких ігор, слід виділити наступні: ефективне засвоєння теоретичного матеріалу, розвиток умінь та навиків професійної діяльності, прийняття правильних правових рішень у різних процесуальних ситуаціях. Можемо сказати, що участь у діловій грі - це перша зустріч студента з практичною роботою.

На жаль, зараз досвід використання ділових ігор у вищій школі при підготовці юристів зводиться до проведення декількох показових процесів, що значно знижує коефіцієнт корисної дії цього методу. Тому, розглядаючи питання практичного втілення ділових ігор у процес навчання, необхідно пам'ятати, що чимале значення має комплексний підхід до цієї проблеми в межах всього періоду навчання студента у вузі. Так, вже на першому курсі при вивченні історії держави і права в розпорядженні як студента, так і викладача є багато правового матеріалу для проведення таких ігор. Особливістю тематичного плану цього курсу є те, що за основу для роботи на семінарських заняттях беруться

пам'ятники права, різноманітні нормативні акти. Багатий історичний матеріал - закони древньовавілонського царя Хамурапі, Руська правда, Кодекс Наполеона - дозволяє запропонувати студентам захоплюючу і різноманітну за складністю тематику ігор.

Досвід ділових ігор, отриманий при вивченні загальноправових дисциплін, дозволить тим, хто навчається з великою віддачею, повніше опанувати спеціальними правовими дисциплінами і, зокрема, процесуальним правом.

Гадаємо, що в залежності від рівня підготовки студентів та інших факторів, повинні використовуватися різні варіанти проведення ділових ігор. Так, може бути запропонована ділова гра, яка моделює складну процесуальну ситуацію і потребує прийняття організаційних і процесуальних рішень в умовах дефіциту часу і інформації. Вона повинна носити характер рольової взаємодії учасників гри, що має відбуватися відповідно до вимог процесуального законодавства.

Викладачі кафедри цивільно-правових дисциплін Університету внутрішніх справ мають практичний досвід у проведенні декількох ділових ігор з метою найбільш повного з'ясування практичного застосування сімейного і цивільно-процесуального законодавства.

Для проведення гри беруться матеріали судової практики найбільш актуальних справ, при розгляді яких суди часто допускають типові помилки - незаконно відмовляють у прийнятті позовної заяви, неправильно визначають склад осіб, які беруть участь у справі, не дотримуються норм процесуального і матеріального права та інше. Попередньо, перед проведенням ділової гри, проводиться заняття з групою студентів, на якому з'ясовуються умови та правила гри, розподіляються між студентами конкретні процесуальні функції. Заняття завершується дискусією і розробкою плану ділової гри. Для цього не зайвим буде мати кожному юридичному учбовому закладу залу для проведення "судових засідань". Можливе проведення ділових ігор і на базі зали для судових засідань одного з розташованих поблизу судів. На роль головуєчого судді може бути запрошено професійного суддю. Саме засідання доцільно зняти на відеоплівку з подальшим використанням цього матеріалу при створенні учбових фільмів.

Окрім ділових ігор, які моделюють різноманітні процесуальні ситуації, може бути запропоновано і такі форми ігор, де студентам необхідно оцінити законність і обґрунтованість прийняття процесуальних

рішень у конкретній справі. З цією метою студенту пропонується справа, яка вже була розглянута судом. Особливістю цієї ділової гри є те, що вона не містить у собі характер рольової взаємодії, а розрахована на індивідуальну роботу з матеріалами справи. Результат такої роботи повинен втілитись у письмовому висновку, що складається студентом.

Вказану форму ділової гри доцільно застосовувати практично на кожному занятті при вивченні цивільного, трудового, державного, цивільно-процесуального права і т.ін. Така форма не потребує особливої підготовчої роботи, яка тут зводиться до формування банку справ з тим, щоб була можливість надати матеріал кожному студенту. До роботи по формуванню банку таких справ перш за все слід залучати студентів, що само по собі вже повинно розглядатися як самостійна робота.

Наведені вище форми ділових ігор можуть застосовуватися при вивченні будь-яких предметів, які передбачені учбовим планом.

Вважаємо за необхідне зазначити, що подальший розвиток як юридичної практики, так і навчального процесу не можливо уявити без комп'ютеризації. Отже, зростає і роль навчальних комп'ютерних програм і ігор як в учбовому процесі, так і в подальшій професійній діяльності. На жаль, на цьому шляху існує перешкода - відсутність необхідної матеріальної бази.

Надійшла до редколегії 1.10.95 р.